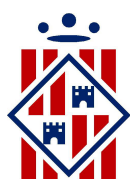

alimara

Revista de Treball Social
Època 5 / número 57 / Desembre 2012

Consell de
Mallorca

Núm 57

Època 5. Desembre 2012

Edita: Institut d'Afers Socials
Consell de Mallorca

Coordinació i redacció:
Servei de planificació i documentació.
General Riera, 67
07010 Palma

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió
dels seus autors.

La captació en models d'acolliment familiar voluntari

Ricardo-Lucas Casadó Tarín,
coordinador de Programes-ACARONAR i
responsable del Programa de Foment del
Recurs de Famílies Acollidores de València

Per parlar de captació de famílies acollidores és fonamental:

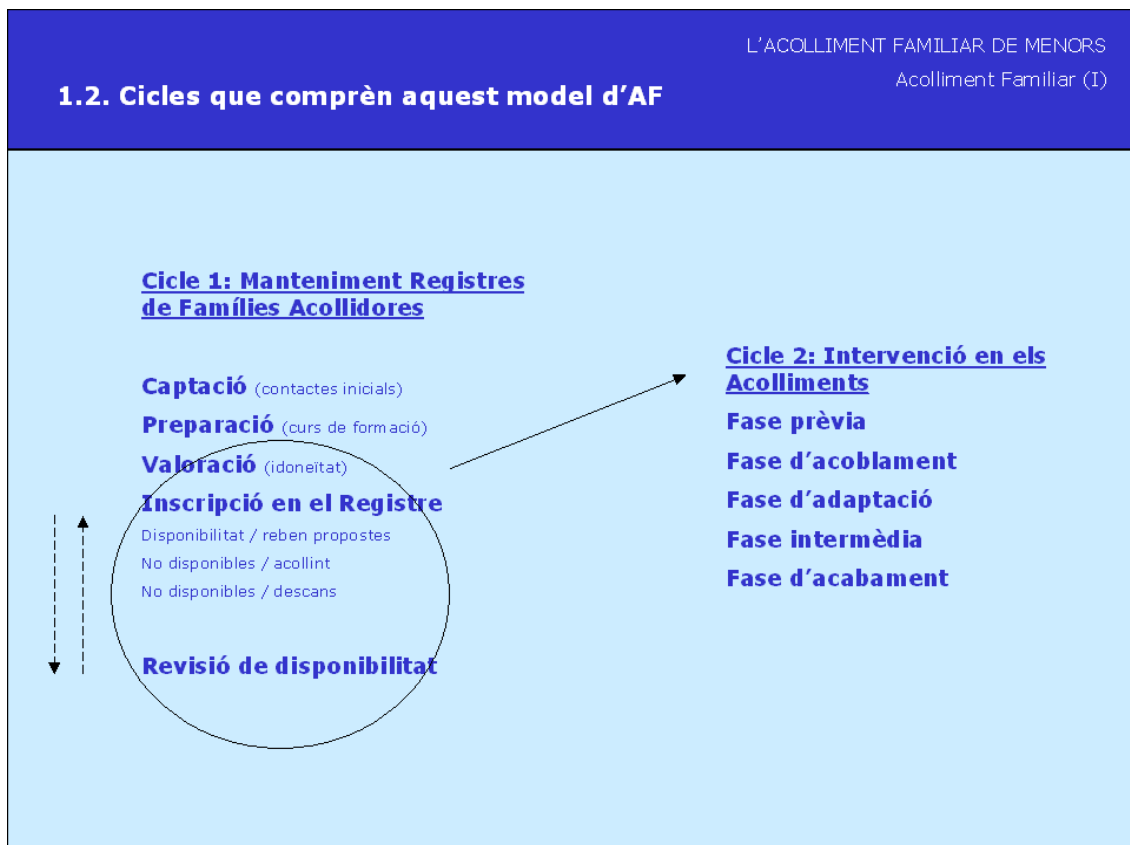
- Situar l'Acolliment Familiar (AF) com a mesura protectora especialment particular¹;
- i com un recurs per a nins... no per a famílies.

A Espanya, el model d'acolliment es basa essencialment en la modalitat del voluntariat i, per això, les administracions regulen procediments d'inscripció en els que en diríem "Registres de Famílies Acollidores". A través d'aquests registres, els ciutadans que vulguin col·laborar ho poden fer després de valorar la seva idoneïtat i haver-se preparat per al paper i la coresponsabilitat que assumiran amb l'administració en acollir. El primer element, doncs, per assegurar la possibilitat d'oferir acolliment als menors que protegim segons aquest model, és disposar de persones disposades a fer-ho.

---

¹ La participació ciutadana és imprescindible per a la seva existència.

Per això, caldrà fer accions que fomentin aquesta forma de col·laboració (suports i estímuls per als col·laboradors), crear dispositius de referència per inscriure's i dur a terme accions que recordin les necessitats existents: és a dir, CAPTAR. Tot sistema d'acolliment comprèn dos criteris bàsics de treball continu per assegurar el seu funcionament; la captació és la primera fase del Cicle 1:

Per captar cal saber què volem, de quin marc disposam i quin model de participació proposarem. No és que ens encanti l'accepció de *voluntariat*, però reconeixem que el seu ús té molts avantatges i, certament, la pràctica dels qui acullen encaixa perfectament en allò que la llei del voluntariat estipula com a tal.

Com en altres tantes opcions de voluntariat, la preparació és clau abans d'exercitar-se. L'AF és un "repte" no exempt d'incerteses, però no és una aventura individual, improvisada i incerta. Són missatges que s'han d'assenyalar en les campanyes.

La incertesa és quelcom intrínsec a l'experiència vital dels qui participen en l'acolliment (nins i adults). Per això, cal preparar els col·laboradors "no per un impossible" (evitar la incertesa, el dolor, el patiment...), sinó perquè, conscients d'això, se sentin útils i puguin aportar seguretat emocional a qui s'està protegint amb aquesta mesura quan sorgeixin aquestes situacions. Si aconseguim això, la missió i el rol queden definits i els lligams i els vincles que s'estableixin entre els nins i aquests ciutadans segurament perduraran tota la vida rompent les limitacions

que l'atenció institucional, professional a través de programes, etc., ofereixen davant aquesta mesura.

Definir la missió evita perdre's en el viatge, facilita acceptar o no el compromís i prevé multitud de conflictes improductius entre col·laboradors i administració. Com més definida estigui aquesta demanda de col·laboració, més fàcil serà obtenir respostes i aquestes podran ser més eficaces.

Per què és tan particular i ens cal captar?

- Perquè **no hi ha esdeveniment sense participació ciutadana**.
- Els **actors claus són ciutadans** als que l'entitat pública sol·licita col·laboració; no sense certa complexitat i mai no de forma improvisada.

Algunes **característiques** importants d'aquesta forma de col·laboració per construir els missatges a utilitzar en la captació són:

- És una **forma de voluntariat complexa** que es decideix i es dur a terme **de forma grupal**. Diverses persones participen les **vint-i-quatre hores durant un temps** d'una sola acció de voluntariat.
- Es desplega **a través de l'entitat pública**.
- Implica un **alt grau d'incertesa** quant a com es desenvoluparà.
- Suposa una **experiència vital molt intensa i complexa** (distintes persones es vinculen emocionalment, contactant amb fenòmens com: el maltractament, la immigració, el desemparament, ...).
- **Modalitat poc coneguda** i reconeguda socialment (com a mesura de protecció).
- Requereix una **preparació prèvia**.
- **No s'hi accedeix de forma improvisada** (cal temps i reflexió col·lectiva de la unitat familiar).
- **Requereix capacitat de treball en equip**: el pla d'acollida es decideix en altres instàncies, hi ha contacte amb diferents professionals...
- Cal una **valoració d'idoneïtat de part de l'entitat pública**.

Definir l'AF com una forma de voluntariat ajuda estratègicament en la captació perquè:

- estableix simbòlicament i objectiva que els acollidors són col·laboradors de l'administració, no essent ells l'objecte del programa (encara que no hi sobraria aprofundir en drets i deures per regularitzar la seva pràctica, fer-la millor i més eficaç, etc.).

- Ajuda a ubicar-se en aquest rol de col·laborador vinculat a una feina en equip en el que esdevenen una baula clau, que forma part d'un sistema.
- Està associat a col·laborar amb una responsabilitat pública (protegir altres que ho necessiten a través de l'administració), no a un col·lectiu exclusiu: organització no-governamental, centre, etc.; algú acull però prèviament s'ha treballat, treball que continua durant i després de l'acolliment.

Què comporta aquest model d'AF exclusivament voluntari?

- CUIDAR ELS COL·LABORADORS. Necessitam prendre consciència i reflexionar sobre el fet que les persones que acullen estan practicant una forma de voluntariat grupal complexa. Si això no es fa:
  - Els acollidors acaben per no comptar com a part del sistema, restant com una "ambigüitat polaritzada": o herois o brètols / tècnics vs acollidors / insensibles vs sensibles...
  - Aquesta no inclusió pot reforçar que l'acollidor se senti el "salvador del nin" i provocar, a més de tensions, efectes perversos com l'apropiació.
- LA NECESSITAT DE FOMENTAR EL RECURS. Si no es fomenta, la disponibilitat d'aquest recurs estarà limitada al "boca a boca" o a la resposta gairebé espontània que es pot produir al voltant dels centres de protecció.

Algunes propostes per augmentar l'eficàcia en la captació:

- Millorar la valoració i reconeixement social dels acollidors
  - **Promoure la seva major inclusió en el procés d'acolliment.**
Superar recels i mirades amb prejudicis mutus entre els col·laboradors, professionals i el propi sistema.
  - **Prestar els suports suficients i necessaris** per fer aquesta tasca: "no cremar".
- **Fomentar** el recurs DES DE les necessitats existents en el sistema de protecció. **Sensibilitzar i captar** de forma clara i honesta.
- Perquè **l'acolliment familiar no és una finalitat en ell mateix**.
- En els serveis **d'acolliment i adopció s'hi està per trobar famílies a nins que ho necessiten**, "no a la inversa". En cap cas es pot improvisar o fer-se de qualsevol manera.
- Nosaltres advocam per evolucionar del discurs de promoure la cultura de l'acolliment i l'adopció cap a la promoció d'una **CULTURA DE LA PROTECCIÓ a la infància**. La nostra infància hi sortiria guanyant i l'adopció i l'acolliment augmentarien la seva eficàcia en el nostre sistema.

Algunes idees que ens suggereix la literatura consultada i també l'experiència de treball en aquests anys relacionada amb la captació són:

- Que tots els agents implicats en les campanyes i accions han de ser conscients del model del que estam parlant i dels objectius.
- Que als que sol·liciten informació se'ls ha de tractar com a futurs "col·laboradors" i no com a *usuaris beneficiaris* d'una prestació o servei.
- Comprendre que des del primer contacte algú ha de fer el paper de sostenidor fins que es produeixi la inscripció. Aquest període és una oportunitat per acompanyar i preparar-se, i aprendre d'altres experiències, participar en accions de formació contínua, si n'hi ha. Això ajudaria a sentir que ja s'està col·laborant encara que no sigui acollint, ja que s'està preparant per quan calgui i amb altres persones que ja ho estan fent, de manera que la formació no sigui un requisit per a la valoració, sinó una tasca més del voluntariat que s'està exercint.

Malgrat tot el que s'ha dit, la captació de famílies a Espanya és una qüestió que tradicionalment ha suposat una relativa preocupació per als responsables de la Protecció a la Infància. Relativa perquè, en principi, sempre hi ha i hi ha hagut un flux de ciutadans que s'apropen als nostres serveis i ajuden a mantenir els nostres registres d'acollidors d'una forma limitada però permanent. I relativa, perquè s'ha donat molt de protagonisme a col·lectius que tradicionalment col·laboren amb l'administració quan és aquesta la que hauria de liderar i responsabilitzar-se d'aquests processos, ja que és qui dóna la seguretat i la confiança necessària per garantir els drets dels menors i que el ciutadà participi. És a dir, a pesar que no sempre es fan o s'han fet bé les coses en aquest recurs i no s'ha cuidat especialment la captació, sempre hi ha persones que mostren interès per acollir. L'acolliment, en aquest sentit, sempre ha existit i segurament existirà.

No obstant, és cert que si volem augmentar les opcions d'acolliment per als menors que protegim, la captació serà quelcom fonamental; la primera decisió és aquesta, si ens conformam amb què l'acolliment simplement existeixi o realment volem donar-li un protagonisme més alt en el nostre sistema.

Si la intenció és créixer, també cal pensar com i fins on podem o volem arribar; veure la infraestructura disponible i planificar dispositius capaços de filtrar una resposta social si es fes una crida institucional a la ciutadania. Definir amb la ciutadania a la que demanarem el seu compromís i la seva col·laboració quin volum d'acolliment podem sostenir seria quelcom honest i desitjable. Quelcom que la societat es mereix i nosaltres (professionals i responsables) també els devem.